

„Kanadai Magyar Újság”... „KANADAI MAGYAR HIRLAPPAL”... Kanada és az angol birodalom legújabb... 1933. szeptember 28. csütörtök.

SHANTFORD BRIDGE... CALEDONIA... CHIPPAWA... GUELPH... HAMILTON... KITCHENER... MONTREAL... OTTAWA... PORT COLBORNE... PORT ROBINSON... ST. CATHARINES... SPRING HILLS... SUDBURY... SYDNEY... TORONTO... WELLSAND... WINDSOR

Kelet- és Nyugat Kanadai Magyar Újság

CANADIAN HUNGARIAN NEWS

ALBERTA... CALGARY... EDMONTON... ESTEVAN... HALMOK... LETHBRIDGE... NORTON... OTTAWA... PORT COLBORNE... PORT ROBINSON... ST. CATHARINES... SPRING HILLS... SUDBURY... SYDNEY... TORONTO... WELLSAND... WINDSOR

„Canadian Hungarian News”... Combined with the „CANADIAN HUNGARIAN JOURNAL”... An Independent Weekly Published in the Magyar Language... 375 Hargrave St., WINNIPEG, Man.

VOL. X. EVFOLYAM 375 HARGRAVE, ST. WINNIPEG MANITOBA 1933. SZEPTEMBER 28 CSÜTÖRTÖK No. 39 SZAM.

AGYONVERTE HITVESÉT ÉS FELKÖTÖTTE MAGÁT EGY ALBERTAI MAGYAR BÁNYÁSZ

EUROPE SAVED 250 YEARS AGO

POLISH ARMY RUSHED TO THE AID OF MAGYARS, WEAKENED BY TURKISH OPPRESSION — CANADIAN HUNGARIANS CELEBRATE TOGETHER WITH POLES

In September 1683 34,000 Poles under the leadership of their king, John III. Sobieski, crossed the Carpathian mountains to save Western Europe from the last great attack of the Turks. The crescent was already in possession of two thirds of Hungary and during the 150 years of its vigorous campaign exhausted the resources of the fighting Magyar nation.

As so often in history, we again find Hungarians and Poles in one camp. When Hungary threw itself under the hoofs of the Turkish cavalry and the population was almost annihilated by the Yanitchar shock troops, the Poles supplied new energy and helped the Christian forces to achieve victory over the Osman invaders, numbering some 200,000.

To commemorate this great event which happened two and a half centuries ago, both Hungary and Poland celebrate their heroes who saved Western civilization from the onslaught of the East. Even in Canada they have remembered the liberation from the Turks. In the „Dom Polski” of Winnipeg, for instance, large number of Poles and Hungarians assembled for the Sobieski festival. On this occasion not only Poland, but the land of Sobieski's victories was also officially represented in the person of S. J. Schebeck, Royal Hungarian Consul, who addressed the gathering with the following speech:

It gives me much pleasure to greet you on this occasion, when you celebrate your great king Jan Sobieski, who is not only one of your greatest rulers, but one of the greatest leaders of his time.

You all know, that Hungary fought alone for 150 years against the overwhelming power of the Turks to save herself and Christianity, as well as Western civilization, against the Orient. Hungary's best were lost on the battlefields, her country was laid waste, and even Vienna, capital of neighboring Austria, was besieged. Had Vienna come under the rule of the Orient, the Polish Kingdom would have been menaced. But Jan Sobieski the great diplomat and valiant warrior saw the danger and did not hesitate to hasten with his armies to relieve Vienna, and then, together with the Hungarian and Allied Christian forces, start the drive against the Orient which finally broke the power that menaced Western Europe for centuries.

Hungary of that day appreciated very highly the decision of Jan Sobieski, and Hungary of today does the same. But these are not the only ties that bind together the Poles and the Hungarians. The history of our respective countries is interwoven for many centuries with the closest ties of friendship and good relation. To mention only Jadwiga, Bathory and Bem, is sufficient, but history tells us many, many more facts of our deep friendship and mutual esteem which today is as sincere as it was centuries ago.

A marble tablet to Jan Sobieski is being erected this year in Győr, Hungary, to commemorate his stop in that city during his drive against the Turks, and in Esztergom, Hungary, a monument being erected to Poland's other famous king, Stephan Bathory, a Magyar by birth.

May these ties of Polish-Hungarian friendship last in the future for the mutual benefits of our nations and the Peace of the World at large.

MUTASSA MEG ALLANDÓAN ANGOL CIKKINKET ISMERŐSEINEK

Sohasem készül el a „Trans-Canada” országút?

Végre kibujt a szeg a zsák-ból! Mindaddig csak természeti, pénzügyi, technikai, politikai s ki tudja milyen akadályokról beszéltek az illetékesek, midőn a „Trans-Canada” műút befejezéséről esett szó, de gondosan kerültek az utépítés befejezésének igazi okát. Pedig időközben már felcsigázták a közvélemény érdeklődését, különösen azáltal, hogy a munkanélküliség tizezreinek foglalkoztatásáról fogtak huzamos ideig gondoskodni és végre befejezik az Atlanti Óceántól a Csendes Tengerig húzódó országutat.

A legöregebb keletkanadai tartományokban legfeljebb utazásról volt szó, alig akadt munka Quebecben és Ontarióban délkélt, sűrűn lakott részében. Annál keményebb diónak bizonyult azonban Ontario nyugati részében az utépítés, melyre még az alábbiakban visszatérünk. A prérítartományokon keresztül általában befejezték a „Number 1 Highway” építését, noha a saskatchewan határ és Taber albertai bányatelep közötti sivatag utszakasza sok kívánnivalót hagy még hátra. Ugyancsak megépítésre, illetőleg összekötésre vár a Rocky Mountains sziklaóriásai között vezet ut, mely British Columbiát is szorosabban hozzákapcsolná az ország többi részéhez.

Mindaddig komolyan reménykedett az ország lakossága ab-

ANDERSON NYILATKOZOTT A HELYZETRŐL

MÉG NEM FELEJTETT EL MAGYARUL SASKATCHEWAN MINISZTERELNÖKE, AKIT OTTHON TELEP MAGYAR GAZDAI TARTOTTAK JÓL ÉVEKEN ÁT — AZ ADÓSSÁG-RENDEZÉST TARTJA LEGNAGYOBB FELADATÁNAK A NÉPTAN-TÓBOL VEZETŐ ÁLLÁSBA KERÜLŐ POLITIKUS

— Új életet kell kezdeni az egész vonalon — mondotta Winnipegben adott nyilatkozatában Anderson saskatchewanai miniszterelnök. Nagy figyelemmel kísérte a közvélemény a legnagyobb prérítartomány vezetőemberének terveit, annál is inkább, miután a rossz termés következtében különösen szomorú helyzetbe került Saskatchewan. Állítólag csakis óriási kormánysegéllyel tudja kihuzni a kiszáradt vidékeken a terület s nem lehetetlen, hogy harmincmillió dollárt kell Ottawának áldoznia a nem is oly régen még jólétben dúskáló tartományra.

— Saskatchewan adófizetői az elmúlt egy-két esztendő során nyolcmillió dolláros adóhátralékban vannak s így ezt felelőre a bankok, felelőre pedig az ottawai államkincstár kölcsönéből fedették a municipalitások, hogy a tartomány közigazgatási szervezete fenn ne akadjon. Mielőtt tehát új élet kezdéséről szó lehetne, elsősorban ezt a közös teherterelt kell eltüntetni, aminek csakis egy kötvény-kibocsátás lehet a mód-

GYORS HIRSZOLGALATUNK VEZET MAGYARKANADÁBAN — MÉGIS A „MI LAPUNK” A LEGOLCSÓBB!!!

\$100,000,000 fedezetlen papírpénzt nyom az ottawai bankóprész

ÁLTALÁNOS ÁREMLEKEDÉS VÁRHATÓ A DOLLÁRHIGITÁS NYOMÁN — CSAK PÉNZÜGYI TÉREN KÖVETI KANADA ROOSEVELT POLITIKÁJÁT?

Kanada fővárosából nyugtalanító hírek érkeznek. Nem sokat adna ezekre az ember, ha a kormány felelős vezetői nyilatkoztak volna érdemileg tervekéről vagy legalább valamely tiszteletes iránt szabtak volna a válság leküzdésére. Az a tény azonban, hogy maga Bennett miniszterelnök jár elől a hallgatás terén jó példával, arra enged következtetni, hogy a rémhírtérjesztők meséinek legalább bizonyos hányada igaz.

Ertesüléseink szerint a közel napokban bocsátják ki azt a hetek óta hangzottatott kölcst, melyhez eleinte oly sok reményt fűztek a be nem avatottak. Most kerül ki azonban, hogy szó sincs arról, mintha a kormány a papírpénzt és egyéb segélyekre akarja fordítani a szóbanforgó összegeket. Kiseb gondja is nagyobb annál. Ellenben a hadikölcsönök kötvények tulajdonosait akarja a november 1-én esedékes „Victory Bond”-ok 169 millió dolláros teljes névértékének kifizetni. Ezenkívül Rhodes pénzügyminiszter terveit szerint a szintén október végével esedékes 35 millió dolláros bankkölcsönt is vissza akarja fizetni a kormány, úgyhogy a csupán ezen két teherterelt fedezésére kibocsátandó belső kölcson nem igen fogja meghaladni a 194 millió dollárt.

Még a fentieknél is nagyobb

ÁLLANDÓSITJÁK AZ „OLCSÓ” UTAZÁST?

Kanada gyér lakosságához viszonyítva tudvaleg első helyen áll a világ vasuti hálózatában, aminek végeredményben úgy az utas, mint az adófizető kénytelen borsosan megadni az árát. Már ebből a szempontból is megfigyelésre érdemes az Egyesült Államok vasutainak azon álláspontja, hogy a folyton növekedő közúti, sőt repülő-forgalom ellen csakis leszállított menetjegyekkel lehet felvenni a versenyt, illetőleg talpraállítani a csődbejutott sziközlekedést.

A közelmúltban Nyugatamerikai vasutavállalat kísérletké- rőben állást foglalni a viteldij-leszállítás mellett vagy ellen. A kanadai vasutakat is arra fogja azonban kényszeríteni az amerikai példa, hogy ne véte- sen ismét a köz- és végered- ményben a saját érdekük el- len, hanem igazán olcsó szem- fély- és teher-szállítással állítsák helyre úgy a forgalmat, mint a tatarozásra nagyon is rászoruló utálózatukat.

Az idén a kanadai vasutak a múlt évek szomorú tapasztala-

ALLITÓLAG PILLANATNYI FELTÉKENYSÉGI ÖRÜLETÉBEN KÖVETTE EL BORZALMAS TETTÉT VARGA IMRE — AZ ALBERTAI WAYNE ALLOMA-SÁN VASUTI TEHERKOCSI- BAN AKADT AZ ÖNGYILKOS MAGYARRA EGY KISFIU

Titokzatos körülmények kö- zött, borzalmas módon vetett véget felesége és a saját életé- nek Varga Imre albertai mag- yar bányász. Bár a nyomozás még tart, sikerült a kanadai magyarság történetében párat- lan családi tragédia részleteiről az alábbiakat megtudnunk:

Mult hét szerdáján Donald MacDonald öt éves skót fiú Wayne vasutállomásának kité- rőjén csavargott. A csintalan kis lurkó bizonyára valamilyen izgalmas bandita-támadás sze- replőjének képzelte magát, mert sorra benézett az üres „Cana- dian National” teherkocsikba, melyek a környékbeli cséplés befejeztéig ott veszteltek a holt pályán.

Donald MacDonaldnak azon- ban sokkal nagyobb izgalomban volt része, mint azt akár ál- mában is kívánhatta volna. Az e- gyik „baksz-karé”-ban ugyanis

egy életlenül lógó férfitölt- testet fedezett fel. Több sem kellett a kis „bandita-ildöző”- nk, hanyat-homlok futásnak e- redt és meg sem állott, míg édes anyja szoknyája mögé nem bu- jhatott. Csak a keservesen meg- megismétlődő szepéges elcsen- desedéssel tudta meg Mrs. MacDonald öt éves kisfiának bá- natát, mire azután 5 szaladt a hallottakat feljeleníteni.

Igy értesültek a hatóságok a borzalmas eseményről. Az all- nyolc mérföldnyire fekvő Drum hellerből azonnal kiszállt Mo- riarty csendőrkáplár, ki megin- ditotta a nyomozást. Időközben

LEGUJABB HIREK

AZ AMERIKAI DOLLAR ÉRTÉKÉT A LAPZÁRTAKOR ÉRKEZT JELENTÉSEK szerint úgy látszik mégsem meri aláásn Roosevelt elnök a hetek óta tervezt dollárfelhígítással. Eszerint egyelőre a bankokban „befagyott” átbillió dollárt szeretné kiolvasztani az Egyesült Államok elnöke, mislőtt aranyfe- detet nélküli papírpénzt bocsátatna ki.

TONTETTEK MONTREALBAN a fascisták, sőt durva támadást in- tétek egy állítólag egyházelles gyűlés részvevő ellen. Először kévt be- törték az ablakokat, majd pedig a gyűlésretembe rontottak és tetlig is bántalmazták a jelenlévőket. A veszélyre sietve kivonuló rendőrség csak nagynehezen tudta szétoszlatni az eszerőzták főre becsült támadó-csoportot.

NYUGATKANADÁBA Jön Bennett miniszterelnök, mint azt már mult heti számunkban jeleztük. Először Winnipegben, majd Saskatoonban, Calga- ryban és a prérítartományok több nagyobb városában fogja ismertetni a bi- rodalmi kormány feje részben a londoni buza-egyezményvel kapcsolatos ki- látásokat, részben pedig az ottawai államhatalom terveit a jövőre nézve.

A MAGYAR HIMNUSZT állva hallgatta végig a winniepei „Dom Pol- ski” nagyermet zsúfolásig megtöltő lényel közönség, mely Sobieski és a magyar csapatok győzelmét ünnepelte mult vasárnap este. A magyar zsz- lóval díszített teremben a winniepei magyar egyleteket is szép számmal ké- pviselték honfitársaik, az Ohaza körmánya nevében pedig Schebeck konzul üdvözölte a testvér-nemzet angol rovatunkban bemutatott beszédével, amit a jelenlévők nagy tetszéssel fogadtak.

NEMETORSZÁG fel fordította a világ figyelmét azon kommunista vádoltaknak a tárgyalása, melyet a mult hét végén kezdtek meg Leipzig, magyarsan Lipce városában. A vádirat szerint kommunisák gyujtották fel a berlini Reichstag épületét, viszont olyan hírek is kaptak szárnyra, mintha a gyujtogatók a fascisták lényel kerültek volna ki. Nagy feltűnést keltett Dimitroff bulgár kommunista kihallgatása, miután ő robbantotta fel a szofiai nagytemplomot, mikor is 200 ártatlan ember vesztette életét.

ERŐS FAGY pusztított Kanada több vidékén, különösen a legész- kbil lakott területeken. Ugyancsak sok kárt okozott a szokatlanul hideg idő- járás az Oházában is. Petőfi szülővárosa, Kisváros táján szeptember utol- ján négy éjszaka olyan erős dér lepte el a határt, hogy az alacsonyabb fekvé- sű szőlők felel levéltét egészen elpusztította és a még látszó álls kerti veteményekben is jelentékeny kárt okozott.

BONHULLAM kapott lábra ugyiszólván egész Kanadaszer és a ren- dőrség egyelőre tehetetlennek bizonyult a sorozatos betörések és feltörtö- zatásokkal szemben. Némcsak a nagyobb városokban, hanem a prérítarto- mányok területén is számos helyen törték be álaros bandák, szonban mindaddig hiába kutattak a farmereknél középszn irányában. A hatóságok rádióval felszerelt autómobilokkal szeretnék kézrekeríteni a tettszekt.